

43

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

TASDIQLAYMAN

Farg'ona davlat universiteti rektori

B. Shermuhammadov

« 13 » yanvar 2024-yil

**FILOLOGIYA FAKULTETI
TILSHUNOSLIK KAFEDRASI**

5120100 – Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili bakalavr ta'lim yo'nalishi
bitiruvchilari uchun fanlararo

**YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI
DASTURI**

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar soha
Ta'lim sohasi: 120000 – Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi: 5120100 – filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili)

FARG'ONA - 2024

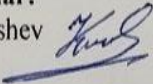
Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida NIZOM" (hozirga qadar mazkur Nizomga bir necha bor o'zgartirishlar kiritilgan bo'lib, 2018-yil 7-noyabrdagi 26-sonli buyrug'iga binoan so'nggi o'zgarish bo'lgan)ga asosan ishlab chiqildi.

Mutaxassis chiqaruvchi kafedra adabiyotshunoslik va tilshunoslik kafedralari bo'lib, dastur adabiyotshunoslik va tilshunoslik kafedralarining 2023-yil 27-dekabrdagi 5-yig'ilishida muhokama qilingan hamda filologiya fakultetining 2023-yil 30-dekabrdagi 5-kengashida ma'qullangan. Universitet kengashining 2024-yil 30-yanvardagi 6-sonli yig'ilishida tasdiqlangan.

5120100 – filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) yo'nalishi bo'yicha dasturni tayyorlashda quyidagi fanlar materiallariga tayanildi:

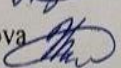
"O'zbek adabiyoti tarixi";
"Adabiyotshunoslik nazariyasi";
"Jahon adabiyoti";
"Tilshunoslik nazariyasi";
"Hozirgi o'zbek adabiy tili".

Tuzuvchilar:

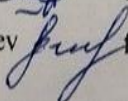
N.Qo'ldashev tilshunoslik kafedrasini mudiri,
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori;

M.Jo'rayeva adabiyotshunoslik kafedrasini mudiri,
filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori;

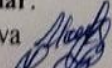
A.Qosimov filologiya fanlari doktori, professor;

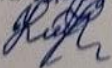
Sh.Iskandarova filologiya fanlari doktori, professor;

A.Sabirdinov filologiya fanlari doktori, dotsent;

M.Abdupattoyev filologiya fanlari doktori, dotsent.

Taqrizchilar:

S.Mirzayeva AnDU professori, filologiya fanlari doktori

N.Uluqov NamDU professori, filologiya fanlari doktori

KIRISH

Mazkur dastur 5120100 –filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili) yo‘nalishi bitiruvchilarining to‘rt yil mobaynida ixtisoslik fanlarini o‘qib o‘zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o‘tkaziladigan Yakuniy Davlat Attestatsiyasi sinovlari bo‘yicha ishlab chiqilgan.

2023/2024-o‘quv yilida bitiruvchilarda O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta‘lim vazirligining 2018-yil 25-avgustda 744-son bilan tasdiqlangan o‘quv rejasidagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o‘tkaziladi.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASI o‘tkaziladigan fanlar tarkibi:

1. “O‘zbek adabiyoti tarixi”;
2. “Adabiyotshunoslik nazariyasi”;
3. “Jahon adabiyoti”;
4. “Tilshunoslik nazariyasi”;
5. “Hozirgi o‘zbek adabiy tili”.

O‘ZBEK ADABIYOTI TARIXI fanining mazmuni

Yozma adabiyot va eposlar o‘rtasidagi qonuniyat muammolari. Epos va mif. “Shohnoma” va “Tarixi muluki Ajam”da tarixiy uyg‘un siymolar. Turkiy xalqlar eposi manbalari (“Dadam Qo‘rqut kitobi”, “Alpomish”, “Manas” v.b.)da tarixiylik va badiiylik.

“Devonu lug‘otit turk” tarixiy poetikaning ilk manbalaridan biri sifatida. «Devonu lug‘otit turk»dagi janrlar poetikasi sinkretizmi. “Jomeu-t-tavorix” asari. Ilmi adabning shakllanishi va tarkibi. Tazkirachilik tarixida ijodkor shaxsiyati va adabiy jarayon muammolari. Adabiy nav‘lar va she‘riy janrlar, aruz, qofiya, balog‘at ilmlari. Ilmi bade‘ tarixiy poetikaning predmeti sifatida.

Ilk turkiy doston (“Qutadg‘u bilig”) va epik turning shakllanish manbalari. “Hibat-ul-haqoyiq”. Hikmat - ta‘limiy adabiyot janri sifatida (“Devoni hikmat”, “Boqirg‘on kitobi”). Noma janriga xos muhim belgilar: vazn, masnaviyga xos qofiyalanish tizimi, tarkibiy tuzilishi. “Muhabbatnoma”. Munozara janri va uning spetsifik xususiyatlari.

Agiagrafik adabiyot va uning asosiy timsollari. Payg‘ambarlar tarixiga oid ilk asarlar poetikasi (“Qissayi Yusuf”). Payg‘ambarlar qissalari va ularning diniy asoslari (“Qisas Rabg‘uziy). “Qirq hadis”lar va ularning poetikasi. Abdurahmon Jomiy va Alisher Navoiy ijodida “Arba‘in”.

Sinkretitsizm davri mumtoz lirik janrlar poetikasi. Mumtoz lirik janrlarning shakllanish omillari. Qasida, g‘azal, mustahzod va ularning tarixiy

ildizlari va takomili (Sakkokiy, Alisher Navoiy). Lirikaning kichik janrlari (qit'a, ruboiy, tuyuq, fard) va ularning o'zbek mumtoz poetikasidagi o'rni. Musammat va uning shakllari (musallas, murabba', muxammas, musaddas, musabba', musamman, muashshar)ning poetik takolimi. Tarji' (takror) va tarkib bandlari asosidagi she'r shakllari. Lirik janrlar diffuziyasi. "Nazmu-l-javohir" maxsus to'rtliklar majmui sifatida. Mumtoz devonlar va ularning sinkretik belgilari. Devonlar mundarijasi. Devon tartiboti masalalari. "Xazoyinu-l-maoniy" – ma'naviyat qomusi sifatida.

Poetik turkumlilik va uning tarkibi. "Xamsa" – Sharq poetik turkumliligining yuksak namunasi sifatida. Sharq xamsachiligi an'analari. "Xamsa" tarkibida falsafiy-ta'limiy dostonlar. Dostonlar kompozitsiyasida shartlilik va qoliplovchi syujetlar. Mumtoz nasr tarkibida hikoyatlar. Hikoyatlarda zullisonaynlik va tarjima masalalari. "Gulistoni bit turkiy", "Gulzor" asarlari. Mumtoz nasrning yodnoma va memuar xarakteri. Manolib-holotlarda tarixiy shaxslar (Pahlavon Muhammad, Hasan Ardasher va Abdurahmon jomiy) talqini.

Alisher Navoiy va tarixiy poetika masalalari. "Xamsa" tarkibida nazariy qarashlar. Adabiy nav' va she'riy janrlarga munosabat. "Majolisu-n-nafois". Tazkiralarda valiyar siymolari ("Nasoyimu-l-muhabbat").

"Boburnoma" –tarixiy-badiiy qomus sifatida. Asarda tarixiylik va badiiylik. Muallif obrazi. Asar mundarijasida boshqa sohalar (geografiya, botanika, tibbiyot v.b.)ga o'rin berilishi. "Shajarayi turk" asarining ilmiy-badiiy qimmat. Qasida, g'azal, ruboiy, masnaviy v.b. janrlar falsafa va tasavvuf sintezlashuvining manbai sifatida. She'riyatda tasavvufiy timsollarning o'rni.

Davr adabiyotida adabiy muhitning o'rni. Mumtoz adabiyotda saroy adabiy muhit maskani sifatida. Adabiy muhitda an'ana, o'zaro ta'sir va o'ziga xoslik. Adabiy muhitda tarixnavislik va ularning o'zaro munosabati. Xiva adabiy muhitida tarjima maktabiga asos solinishi. Adabiy muhit va adabiy maktab munosabati. Qo'qon xonligidagi poetika maktabi. Xorazm adabiy muhiti va namoyandalari.

XIX asrning 2-yarmi XX asr boshlaridagi o'zbek adabiyoti. Muqimiy, Furqat, Avaz O'tar ijodi. Satira.

Ma'rifatparvarlik adabiyoti va uning namoyandalari. Jadid dramasi. Fitrat, Avloniy, Hamza, Qodiriy, Cho'lpon hayoti va ijodi. Ma'rifatparvarlik davri romanchiligi, hikoyachilik, she'riyat va dramaturgiya.

O'ZBEK ADABIYOTI TARIXI

fanidan savollar:

1. Epos va mif.
2. “Shohnoma” va “Tarixi muluki Ajam”da tarixiy uyg'un siymolar.
3. Turkiy xalqlar eposi manbalarida tarixiylik va badiiylik.
4. O'zbek adabiyotini davrlashtirish tamoyillari.
5. “Avesto” zardushtiylikning muqaddas kitobi sifatida.
6. O'rxun-Enasoy yodgorliklari – qadimgi turkiy adabiyotning namunasi.
7. Moniylik oqimidagi qadimgi turkiy adabiyot.
8. Budda oqimidagi qadimgi turkiy adabiyot.
9. Irq bitiglari va yozma adabiyot.
10. Islom madaniyatining shakllanishi va ilk musulmon Uyg'onish davri.
11. Abu Rayhon Beruniy va uning ilmiy, adabiy faoliyati.
12. Qoraxoniylar davri adabiyoti.
13. “Devonu lug'atit-turk” – adabiy manba sifatida.
14. “Devonu lug'otit turk” tarixiy poetikaning ilk manbalaridan biri sifatida.
15. “Devonu lug'otit turk”dagi she'rlarning mavzu xususiyatlari.
16. “Devonu lug'otit turk”dagi she'rlarning vazn xususiyatlari.
17. Ahmad Yugnakiy va uning “Hibat ul-haqoyiq” asari.
18. Xoja Ahmad Yassaviy va uning “Devoni hikmat” asari.
19. “Qissasi Rabg'uziy”dagi she'riy janrlar tavsifi.
20. XV asr o'zbek adabiyotida noma janri taraqqiyoti.
21. Tazkirachilik tarixida ijodkor shaxsiyati va adabiy jarayon muammolari.
22. Ilmi bade' tarixiy poetikaning predmeti sifatida.
23. Ilk turkiy doston (“Qutadg'u bilig”) va epik turning shakllanish manbalari.
24. Hikmat - ta'limiy adabiyot janri sifatida
25. Noma janriga xos muhim belgilar.
26. “Muhabbatnoma”. Munozara janri va uning spetsifik xususiyatlari.
27. Agiagrafik adabiyot va uning asosiy timsollari.
28. Payg'ambarlar tarixiga oid ilk asarlar poetikasi (“Qissayi Yusuf”).
29. Payg'ambarlar qissalari va ularning diniy asoslari (“Qisas Rabg'uziy”).
30. Abdurahmon Jomiy “Arba'in”.
31. Alisher Navoiy ijodida “Arba'in”.
32. Sinkretitsizm davri mumtoz lirik janrlar poetikasi.
33. Qasida, g'azal, mustahzod va ularning tarixiy ildizlari va takomili
34. Lirikaning kichik janrlari va ularning o'zbek mumtoz poetikasidagi o'rni.
35. Musammat va uning shakllarining poetik takolimi.
36. Tarji' va tarkib bamlari asosidagi she'r shakllari.
37. Lirik janrlar diffuziyasi.
38. “Nazmu-l-javohir” maxsus to'rtliklar majmui sifatida.
39. Mumtoz devonlar va ularning sinkretik belgilari.
40. Devonlar mundarijasi.
41. Devon tartiboti masalalari.
42. Oltin O'rda adabiyotining xususiyatlari.

43. Qutb Xorazmiy va uning “Xusrav va Shirin” dostoni.
44. Temuriylar davri adabiyotining xususiyatlari.
45. Durbek va uning “Yusuf va Zulayho” dostoni.
46. Sakkokiy hayoti va ijodiy merosi
47. Sakkokiy gʻazallari badiiyati.
48. Atoyi lirikasi.
49. Atoyi gʻazallari badiiyati.
50. Lutfiyning poetik mahorati.
51. Lutfiy gʻazallari badiiyati.
52. Alisher Navoiy ijodining oʻrganilishi.
53. Alisher Navoiy lirikasi.
54. “Xazoyin ul-maoniy” kulliyotidagi lirik janrlar tavsifi.
55. “Xazoyinu-l-maoniy” – maʼnaviyat qomusi sifatida.
56. “Xamsa” – Sharq poetik turkumliligining yuksak namunasi sifatida.
57. “Saddi Iskandariy” dostonining gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari.
58. “Lison ut-tayr” dostonining gʻoyaviy-badiiy xususiyatlari.
59. Alisher Navoiyning adabiyotshunoslikka doir asarlari.
60. Alisher Navoiyning tilshunoslikka doir asarlari.
61. Sharq xamsachiligi anʼanalari.
62. “Xamsa” tarkibida falsafiy-taʼlimiy dostonlar.
63. Dostonlar kompozitsiyasida shartlilik va qoliplovchi syujetlar.
64. Mumtoz nasr tarkibida hikoyatlar.
65. Hikoyatlarda zullisonaynlik va tarjima masalalari.
66. “Gulistoni bit turkiy” asari tahlili
67. “Gulzor” asari. tahlili
68. Mumtoz nasrning yodnoma va memuar xarakteri.
69. Manoqib-holotlarda tarixiy shaxslar talqini.
70. Alisher Navoiy va tarixiy poetika masalalari.
71. “Xamsa” tarkibida nazariy qarashlar.
72. Adabiy navʼ va sheʼriy janrlarga munosabat.
73. Tazkiralarda valiylar siymolari (“Nasoyimu-l-muhabbat”).
74. Alisher Navoiyning tarixiy asarlari.
75. “Boburnoma” –tarixiy-badiiy qomus sifatida.
76. “Boburnoma”da tarixiylik va badiiylik.
77. Boburning lirik merosi va poetik mahorati.
78. Ubaydiy hayoti va adabiy merosi.
79. Turdi Farogʻiy hayoti va adabiy merosi.
80. Boborahim Mashrab sheʼriyati.
81. Soʻfi Olloyor adabiy merosi.
82. Xalq kitoblari.
83. Munis lirikasi va badiiy mahorati.
84. Ogahiyning “Taʼviz ul-oshiqin” devoni.
85. Ogahiyning tarixnavislik faoliyati.
86. Qoʻqon xonligidagi madaniy hayot.
87. Amiriy poetik merosi va badiiy mahorati.

88. Gulxaniy va uning “Zarbulmasal” asari.
89. Uvaysiy lirikasi va badiiy mahorati.
90. Nodira lirikasi va poetik mahorati.
91. “Shajarayi turk” asarining ilmiy-badiiy qimmati.
92. Qasida, gʻazal, ruboiy, masnaviy v.b. janrlar falsafa va tasavvuf sintezlashuvining manbai sifatida.
93. Sheʼriyatda tasavvufiy timsollarning oʻrni.
94. Xiva adabiy muhitida tarjima maktabiga asos solinishi.
95. Qoʻqon xonligidagi poetika maktabi.
96. Xorazm adabiy muhiti va namoyandalari.
97. XIX asrning 2-yarmi XX asr boshlaridagi oʻzbek adabiyoti.
98. Muqimiy hayoti va ijodi
99. Furqat ijodida satira.
 100. Furqat hayoti va ijodi
 101. Avaz Oʻtar ijodi
 102. Maʼrifatparvarlik adabiyoti va uning namoyandalari.
 103. Jadid dramasi.
 104. Fitrat hayoti va ijodi
 105. Avloniy hayoti va ijodi
 106. Hamza hayoti va ijodi.
 107. Qodiriy hayoti va ijodi
 108. Choʻlpon hayoti va ijodi
 109. Maʼrifatparvarlik davri romanchiligi.
 110. Maʼrifatparvarlik davri hikoyachiligi.
 111. Maʼrifatparvarlik davrida sheʼriyat.
 112. Maʼrifatparvarlik davri dramaturgiyasi.
 113. Ubaydiy gʻazallari badiiyati.
 114. Turdi Farogʻiy gʻazallari badiiyati.
 115. Boborahim Mashrab gʻazallari badiiyati.
 116. Soʻfi Olloyor gʻazallari badiiyati.
 117. Xalq kitoblari badiiyati.
 118. Munis gʻazallari badiiy mahorati.
 119. Ogahiy gʻazallari badiiyati.
 120. Ogahiyning tarixnavislik faoliyati.
 121. Qoʻqon xonligidagi madaniy hayot va adabiy muhit.
 122. Amiriy gʻazallari badiiyati.
 123. Gulxaniy gʻazallari badiiyati.
 124. Uvaysiy gʻazallari badiiyati.
 125. Nodira gʻazallari badiiyati.
 126. Muqimiy gʻazallari badiiyati.
 127. Furqat gʻazallari badiiyati.
 128. Avaz Oʻtar gʻazallari badiiyati.
 129. Maʼrifatparvarlik va badiiy adabiyot.
 130. Dramaning oʻzbek adabiyotida paydo boʻlishi.
 131. Fitrat gʻazallari badiiyati.

132. Fitrat dramalari badiiyati.
133. Avloniy nasriy asarlari badiiyati..
134. Avloniy dramalari badiiyati.
135. Hamzaning nasriy asarlari badiiyati.
136. Hamza dramalari badiiyati.
137. Qodiriy asarlari badiiyati.
138. Cho'lpon g'azallari badiiyati.
139. Cho'lponning nasriy asarlari badiiyati.

O'zbek adabiyoti tarixi fanidan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari Asosiy adabiyotlar

1. Vohidov R., Eshonqulov H. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi. T., 2006.
2. Rahmonov N. O'zbek mumtoz adabiyoti tarixi. T., 2014.
3. O'zbek mumtoz adabiyoti namunalari. 1-2 jild. - Toshkent: Fan, 2005, 2007.
4. Milliy uyg'onish davri o'zbek adabiyoti. Oliy ta'lim muassasalari talabalari uchun darslik. –T.:Ma'naviyat, 2005.
5. Dolimov U. Turkistonda jadid maktablari.-T.:Universitet, 2006.
6. Karimov N., Mamajonov S., Nazarov B., Normatov U., Sharafiddinov O. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. T., "O'qituvchi" nashriyoti. 1999.
7. Rizayev Sh. Jadid dramasi. –T.: SHarq, 1997.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Arastu. Poetika. Ahloqi kabir.-T.: «YAngi asr avlodi», 2004
2. Valixo'jayev B. O'zbek adabiyotshunosligi tarixi.-T.: «O'zbekiston»,1993.
3. Sultonov I. Adabiyot nazariyasi.-T.: «O'qituvchi», 2002.
4. Hojiahmedov A. Mumtoz badiiyat malohati.-T.: «SHarq», 1999

Internet saytlari

1. [www. google.uz](http://www.google.uz)
2. www. Ziyonet.uz
3. www. ref.uz
4. www. edu.uz
5. www. wikipedia.uz
6. ziyonet.uz>ru/people/abdurauf-fitrat
7. ziyonet.uz>ru/people/abdurauf-fitrat
8. aphorisme.ru>about-authors/fitrat/...
9. <http://www.skachatreferat.ru/>
10. <http://dic.academic.ru/>
11. <https://zarowadk.ru/skachat-besplatno-2/knigi-literaturovedenie.html>

ADABIYOTSHUNOSLIK NAZARIYASI

fanining mazmuni

Adabiyotshunoslik fanining predmeti va vazifalari. Adabiyotshunoslik fan sifatida. Adabiyotshunoslikning boshqa fanlar bilan bogʻliqligi. Badiiy asar – adabiyotshunoslik obyekti. Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari: adabiyot tarixi, adabiyot nazariyasi, adabiy tanqid, matnshunoslik, manbashunoslik. Adabiyotshunoslik va adabiy jarayon. Inson – adabiyotning asosiy obyekti.

Qadimgi davr adabiyotshunosligi. Arastu – adabiyotshunos. Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi badeʼ. Tazkiralari – Sharq adabiyotshunosligining muhim manbasi. Gʻarb adabiyotshunosligi. Bualo, Belinskiy tadqiqotlari. Gegel “Estetika”si. Adabiyotshunoslik rivojida matbuotning oʻmi. Adabiyotshunoslikning estetik did va ijtimoiy fikr oʻsishiga taʼsiri.

Badiiy asar va ilmiy asar. Ijtimoiy hayot va badiiy asar. Xalq ogʻzaki ijodi– badiiy adabiyot ibtidosi. Folklor namunalari va yozma adabiyot. Matn – asar asosi. Badiiy asar tarkibiy qismlari. Epik turga mansub asarlarning tuzilishi. Lirik (sheʼriy) turga oid asarlar tarkibining oʻziga xosliklari. Drama turidagi asarlarning tarkibi. Badiiy asarda shakl va mazmun. Badiiy asar kompozitsiyasi va arxitektonikasi. Mumtoz drama, tragediya, komediyalar kompozitsiyasi.

Badiiy asar syujeti. Syujet va fabula. Syujet tiplari. Syujet tarkibiy qismlari. Sayyor syujetlar. Adabiy turlar va janrlarning soʻz sanʼatidagi oʻmi va ahamiyati. Epos, lirika, drama. Folklor va yozma adabiyotdagi janrlar. Badiiylik - sanʼat asosi. Badiiylik meʼzonlari. Badiiylik – ijodkor mahorati mezon. Badiiylikning epik, lirik asarlarda namoyon boʻlishi. Badiiy adabiyot insonshunoslikdir. Adabiyotning umuminsoniy mohiyati. Adabiyotshunoslikda shakl va mazmun muammosi. Obraz poetikasi. Badiiy xronotop. Poetik nutq va uslub. Poetik nutqqa xos alomatlar. Badiiy nutq tarkibi. Badiiy asar pafosi va nutq munosabati. Uslub va ijodkor. Kinoyaviy uslubga xos belgilar. Badiiy uslub va badiiy til. Uslublar xilma-xilligi. Uslubdagi individuallik.

ADABIYOTSHUNOSLIK NAZARIYASI

fanidan savollar:

1. Adabiyotshunoslik fanining predmeti va vazifalari.
2. Adabiyotshunoslik fan sifatida.
3. Adabiyotshunoslikning boshqa fanlar bilan bogʻliqligi.
4. Badiiy asar – adabiyotshunoslik obyekti.
5. Adabiyotshunoslikning tarkibiy qismlari.
6. Adabiyotshunoslik va adabiy jarayon.
7. Inson – adabiyotning asosiy obyekti.
8. Qadimgi davr adabiyotshunosligi.

9. Arastu – adabiyotshunos.
10. Sharq adabiyotshunosligi: ilmi aruz, ilmi qofiya, ilmi bade’.
11. Tazkiralalar – Sharq adabiyotshunosligining muhim manbasi.
12. G‘arb adabiyotshunosligi.
13. Bualo haqida ma’lumot bering.
14. Belinskiy tadqiqotlari haqida ma’lumot bering
15. Gegel “Estetika”si haqida ma’lumot bering.
16. Adabiyotshunoslik rivojida matbuotning o‘mi.
17. Adabiyotshunoslikning estetik did va ijtimoiy fikr o‘lishiga ta’siri.
18. Badiiy asar va ilmiy asar.
19. Ijtimoiy hayot va badiiy asar.
20. Xalq og‘zaki ijodi– badiiy adabiyot ibtidosi.
21. Folklor namunalari va yozma adabiyot.
22. Matn –asar asosi.
23. Badiiy asar tarkibiy qismlari.
24. Epik turga mansub asarlarning tuzilishi.
25. Lirik (she’riy) turga oid asarlar tarkibining o‘ziga xosliklari.
26. Drama turidagi asarlarning tarkibi.
27. Badiiy asarda shakl va mazmun.
28. Badiiy asar kompozitsiyasi va arxitektonikasi.
29. Mumtoz drama, tragediya, komediyalar kompozitsiyasi.
30. Badiiy asar syujeti.
31. Syujet tarkibiy qismlari.
32. Sayyor syujetlar.
33. Adabiy turlar va janrlarning so‘z san’atidagi o‘rni va ahamiyati.
34. Epos haqida ma’lumot bering
35. Lirik haqida ma’lumot bering
36. Drama haqida ma’lumot bering
37. Folklor adabiyotdagi janrlar.
38. Badiiylik - san’at asosi.
39. Badiiylik me’zonlari.
40. Badiiylik – ijodkor mahorati me’zoni.
41. Badiiylikning epik, lirik asarlarda namoyon bo‘lishi.
42. Badiiy adabiyot insonshunoslikdir.
43. Adabiyotning umuminsoniy mohiyati.
44. Adabiyotshunoslikda shakl va mazmun muammosi.
45. Obraz poetikasi.
46. Poetik nutq va uslub.
47. Badiiy asar pafosi va nutq munosabati.
48. Uslub va ijodkor.
49. Badiiy uslub va badiiy til.
50. Uslubdagi individuallik.
51. Adabiy turlar haqida ma’lumot bering
52. Adabiy janrlar haqida ma’lumot bering
53. Epik tur haqida ma’lumot bering

54. Dramatik tur haqida ma'lumot bering
55. Lirik tur haqida ma'lumot bering
56. Tragikkomediya janri
57. Roman janri taraqqiyoti
58. Hikoya janrining bosqichlari haqida ma'lumot bering
59. She'r tuzilishi haqida ma'lumot bering
60. She'r tizimlari haqida ma'lumot bering
61. Aruz she'r sistemasi haqida ma'lumot bering
62. Barmoq she'r sistemasi haqida ma'lumot bering
63. Romantizm metodi haqida ma'lumot bering
64. Sentimentalizm va naturalizm haqida ma'lumot bering
65. Modernizm va uning ko'rinishlari haqida ma'lumot bering
66. Badiiy asar mavzusi haqida ma'lumot bering
67. G'oyasi haqida ma'lumot bering
68. Monolog haqida ma'lumot bering
69. Dialog haqida ma'lumot bering
70. Fabula haqida ma'lumot
71. Obraz, personaj, xarakter, tip
72. Realizm metodi haqida ma'lumot bering
73. Adabiy asarda inson tasviri
74. Syujet turlari haqida ma'lumot bering
75. Ekspozitsiya turlari
76. Badiiy qoliplash
77. Prolog va epilog
78. Badiiy to'qima va tarixiy haqiqat
79. Tipiklashtirish va uning muhim qirralari
80. Zamonaviy asar mazmunining abadiyati
81. Adabiy asarda tarixiy shaxslar.
82. Prototip haqida ma'lumot bering.
83. Konflikt – syujetning o'zani
84. Portret haqida ma'lumot bering
85. Peyzaj haqida ma'lumot bering
86. Xarakterlar mantiqi va syujeti
87. Badiiy detal haqida ma'lumot bering
88. Muallif nutqi haqida ma'lumot bering
89. Personaj nutqi haqida ma'lumot bering
90. Lakonizm va mubolag'a haqida ma'lumot bering
91. Istiora haqida ma'lumot bering
92. Kinoya haqida ma'lumot bering
93. Lirik qahramon
94. Lirikada syujet
95. Ballada
96. Sonnet
97. Aliteratsia va allegoriya
98. Anafora va anakoluf

99. Oktava, alba, oksimoron
100. Elegiya va epitafiya
101. Grotesk va gradatsiya
102. Giperbola va litota
103. She'rda bandning o'rni
104. She'riyatda ritm haqida ma'lumot bering
105. Bo'g'in va hijo farqlari
106. Alisher Navoiyning adabiyotshunoslikka oid asarlari
107. Z.M.Boburning aruz haqidagi asari
108. Fitrat – adabiyotshunos haqida ma'lumot bering
109. Cho'lpon - adabiyotshunos haqida ma'lumot bering
110. Izzat Sulton – nazariyotchi olim
111. “Boburnoma” – memuar asar
112. Nutq tiplari haqida ma'lumot bering
113. Modernizm va ong oqimi
114. Polifonik roman haqida ma'lumot bering
115. Kulminatsiya haqida ma'lumot bering
116. Syujetda tugun va yechim haqida ma'lumot bering
117. Drama janri haqida ma'lumot bering
118. Komediya janri haqida ma'lumot bering
119. Tragediya janri haqida ma'lumot bering
120. Hikoya va novella haqida ma'lumot bering
121. Qissa janri haqida ma'lumot bering
122. Doston haqida ma'lumot bering
123. Liro-epik tur haqida ma'lumot bering
124. Ocherk haqida ma'lumot bering
125. Feleton haqida ma'lumot bering
126. Esse janri haqida ma'lumot bering
127. Roman turlari haqida ma'lumot bering
128. Tarixiy romanlar haqida ma'lumot bering
129. Zamonaviy romanlar haqida ma'lumot bering
130. Qissada mavzu va g'oya
131. Hikoyada detalning o'rni
132. Badiiy asarda milliylik haqida ma'lumot bering
133. Badiiy asarda qahramon masalasi
134. Badiiy asarlarga globallashuv ta'siri
135. Badiiy tasvir vositalari haqida ma'lumot bering
136. She'riy san'atlar haqida ma'lumot bering
137. Ma'naviy san'atlar haqida ma'lumot bering
138. Lafziy san'atlar haqida ma'lumot bering
139. Poetik sintaksis haqida ma'lumot bering

Adabiyotshunoslik nazariyasi fanidan asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Sulton I. Adabiyot nazariyasi. - T.: O‘qituvchi, 2005.
2. Boboyev T. Adabiyotshunoslik asoslari. T., O‘qituvchi, 2000.
3. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. - T.: Fan, 2007.
4. Umurov H. Adabiyot nazariyasi. T., 2006.
5. Terry Igleton. Theory literature. - London, 2010.

Jahon adabiyoti fanidan

1. Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. (V-XVIII) «O‘qituvchi», 1979.
2. Azizov Q., Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. T., «O‘qituvchi» 1987
3. Quronov D., Rahmonov B. G‘arb adabiy-tanqidiy tafakkuri – T.: “Fan”.2008
4. XX asr jahon adabiyoti: hikoyalar. U.Bo‘tayev.-T., 2013.
5. XX asr jahon she‘riyati. Mas‘ul muharrir Aziz Said, nashrga tayyorlovchi Habib Abdiev.-T., 2011.
6. Qosimov A. Xo‘jayev S. Jahon adabiyoti: antik davrdan XVII asrgacha(o‘quv-uslubiy qo‘llanma). – Farg‘ona: “Farg‘ona” nash., 2016.
7. Qosimov A. Xo‘jayev S. XX asr G‘arb adabiyotidan amaliy mashg‘ulotlar. – Toshkent: “Akademnashr”, 2012 y.

Internet saytlari:

1. [www. google.uz](http://www.google.uz)
2. www. ZiyoNet.uz
3. www. ref.uz
4. www. edu.uz
5. www. wikipedia.uz

JAHON ADABIYOTI fanining mazmuni

Jahon adabiyoti faninig predmeti manbalari, omillari. Jahon adabiyotini davrlashtirish. Jahon adabiyotining antik davri. Antik drama: Esxil, Sofokl, Evripid ijodi. Tragediya, komediya janrlarining antik namunalari. Sofoklning «Shoh Edip» tragediyasi. Yunon komediyasi. Aristofan komediyalari. Rim adabiyotida antik yunon adabiyoti an‘analari. Vergiliy ijodi. «Eneida» asari. Plavt va uning «Xumcha», «Maqtanchoq jangchi» komediyalari. Ovidiyning «Qahramon ayollar», «Metamorfozalar» asarlarida real voqelik va mifologik talqin uyg‘unligi.

Jahon xalqlari Uyg‘onish adabiyoti. Geografik, xronologik chegaralari. Sharq va G‘arb uyg‘onishi muammosi: mushtarak va umumiy jihatlari. Italiyada Uyg‘onish davri adabiyoti. Dante ijodi. «Yangi hayot», «Ilohiy komediya» asarlari. Dante va Bokkachcho. Dante va Petrarka ijodi. Ispaniyada Uyg‘onish

davri adabiyoti. Migel de Servantesning «Don Kixot» asar. Fransiyada Uygʻonish davri adabiyoti. Fransua Rable ijodi. «Gargantuya va Pantagryuel» asari. Angliya Uygʻonish davri adabiyoti. Adabiy muhit. K.Marlo ijodi. Dramaturgiya va teatrchilik. Globus teatri. Vilyam Shespirning hayot yoʻli. Shespir ijodida lirika. Sonetlari. Dramaturgiyasi. Shekspir drama asarlarini davrlashtirish. «Qirol Lir» asarida «katarsis». «Gamlet» tragediyasida tragik qahramon talqini.

XVII-XVIII asrlar Gʻarbiy Yevropa adabiyotida oʻzaro va tashqi taʼsirlarning ahamiyati. XVII asr nemis adabiyotida urush mavzusi talqini. Nemis yozuvchisi Martin Opits ijodi, «Nemis poeziyasi haqida» kitobi. XVII asr Ispan adabiyoti. Bu davr ispan adabiyotida uch adabiy yoʻnalish: uygʻonish realizmi, klassitsizm, barokko. Uygʻonish realizmi va Lope de Vega ijodi. «Qoʻzibuloq» realistik asar sifatida. Sonetlari, epik dostonlari. Ispan klassitsizm adabiyoti. Barokko oqimi. Fransiyada klassitsizm estetikasi va milliy madaniyat konsepsiyasi. Fransuz klassitsizmining falsafiy-estetik asoslari. Dekart, Bualo qarashlari. Kornel, Rasin, Molerlar ijodi. Ingliz ijtimoiy-madaniy hayotida Uygʻonish gumanizmi va hayot dialektikasi. F.Bekon, E.Spenser, V.Shekspir estetik qarashlari talqini. B.Jonson, D.Uinstelli, Jon Milton ijodi.

XVIII asr Yevropa maʼrifatchilik adabiyoti. I.Kantning «Erkin tafakkur» falsafasi. Gegel falsafasi. Fransuz maʼrifatchiligi. Volterning «Did saroyi», Didroning «Aktyor haqida paradoks» asarlari. Adabiyotda ijobiy qahramon masalasi. Teatrchilik harakatlari: Volter, Didro, Merse, Bomarshe komediyalari. Evropa sentimentalizmi estetikasi. David Gartli, J.J.Russo, Jorj Berkli, David Yumlarning falsafiy qarashlari. Sentimental estetikaning oʻziga xos jihatlari. E.Yung, J.Tomson, L.Sternlar ijodi. Gyotening «Yosh Verterning iztiroblari» asari. XVIII asrning 70-80-yillaridagi «Boʻron va tazyiq» harakati va F.Shiller ijodi. Shiller va Gyote asarlarida xalqchilik gʻoyasi.

XIX asr nemis va ingliz romantizmi. Evropa romantizmining ikki koʻrinishi. A.Gofman, aka-uka Grimlar. Ingliz romantizmi: Bayron ijodi. Nemis romantizmida: «Koʻl maktabi». inqilobiy romantizm (Bayron, Shelli), «London romantiklari» oqimlari. Yevropa tanqidiy realizmi. Stendal, P. Marime, Balzak va Charlz Dikkenslar ijodi. XX asr birinchi yarmi Yevropa va AQSH tanqidiy realizm adabiyoti. Gi de Mopassan tanqidiy realizmi. AQSH adabiyotida satira va yumor. Mark Tven ijodi. Jek London ijodi. Realizm estetikasi. Fransuz realistik adabiyoti. Ispan «Yangi romanchiligi». Naturalizm estetikasi. Naturalistik badiiy tasvirning oʻziga xosliklari. Naturalistik adabiyot vakillari: aka-uka Gonkurlar, Emil Zolyalar ijodi.

Jahon modernizm adabiyoti. Jahon modernizmining adabiy, falsafiy yoʻnalishlari: simbolizm, futurizm, dadaizm, syurrealizm, abstraksionizm, ekzistensializm, absurdizm. J.P. Sartr, A.Kamyu, S. de Bouvarlar ijodi.

50-yillar fransuz «yangi romani». Fransuz «absurd teatri». Nemis modern adabiyotida metafizik falsafa asosida maydonga kelgan «metaadabiyot». S.Sveyg. AQSH modern adabiyoti: ekzistensializm, freydizm, dzen-buddizm gʻoyalari.

XX asr Lotin Amerikasi adabiyoti. G.Markes ijodi («Tanholikning yuz yili», «Oshkora qotillik qissasi»). XX asr ikkinchi yarmidan keyingi davr adiblari ijodida milliy ozodlik mavzusi: Pablo Neruda, Gabriel Marks, Xorxe Borxes ijodi.

JAHON ADABIYOTI

fanidan savollar

1. Jahon adabiyoti faninig predmeti manbalari, omillari.
2. Jahon adabiyotini davrlashtirish.
3. Jahon adabiyotining antik davri.
4. Antik drama
5. Esxil ijodi
6. Sofokl ijodi
7. Evripid ijodi. «Medeya» tragediyasi.
8. Tragediya janrining antik namunalar.
9. Komediya janrining rivojlanishi.
10. Sofoklning «Shoh Edip» tragediyasi.
11. Aristofan komediyalari.
12. Rim adabiyotida antik yunon adabiyoti anʼanalari.
13. Vergiliy ijodi. «Eneida» dostoni.
14. Plavt va uning «Xumcha», «Maqtanchoq jangchi» komediyalari.
15. Ovidiyning «Metamorfozalar» asarida real voqelik va mifologik talqin uygʻunligi.
16. Homer «Iliada» dostoni.
17. «Tristan va Izolda» asarining Yevropa adabiyotidagi oʻrni.
18. Ezop masallari.
19. Jahon xalqlari Uygʻonish adabiyoti.
20. Sharq va Gʻarb uygʻonishi muammosi: mushtarak va umumiy jihatlari.
21. Italiyada Uygʻonish davri adabiyoti.
22. Dante ijodi. «Yangi hayot», «Ilohiy komediya» asarlari.
23. Dante va Bokkachcho.
24. Dante va Petrarka ijodi.
25. Ispaniyada Uygʻonish davri adabiyoti.
26. Migel de Servantesning «Don Kixot» asari.
27. Fransiyada Uygʻonish davri adabiyoti.
28. Fransua Rable ijodi. «Gargantyua va Pantagryuel» asari.
29. Angliya Uygʻonish davri adabiyoti. Adabiy muhit.
30. K.Marlo ijodi. Dramaturgiya va teatrchilik. Globus teatri.
31. Vilyam Shespurning hayot yoʻli.
32. Shekspir ijodida lirika.
33. Shekspir sonetlari.

34. Shekspir tragediyalari.
35. Shekspir komediyalari.
36. Shekspir ijodini davrlashtirish.
37. “Hamlet” Shekspir ijodining cho’qqisi.
38. «Qirol Lir» asarida «katarsis».
39. XVII-XVIII asrlar G’arbiy Yevropa adabiyotida o‘zaro va tashqi ta’sirlarning ahamiyati.
40. XVII asr nemis adabiyotida urush mavzusi talqini.
41. F.Volter “Kandid yoki optimizim” falsafiy romani.
42. XVII asr Ispan adabiyoti.
43. XVII asr ispan adabiyotida uch adabiy yo‘nalish: uyg‘onish realizmi, klassitsizm, barokko.
44. Uyg‘onish realizmi va Lope de Vega ijodi.
45. «Qo‘zibuloq» realistik asar sifatida.
46. Lope de Veganing sonetlari, epik dostonlari.
47. Ispan klassitsizm adabiyoti.
48. Barokko oqimi.
49. Fransiyada klassitsizm estetikasi va milliy madaniyat konsepsiyasi.
50. Fransuz klassitsizmining falsafiy-estetik asoslari.
51. Dekart, Bualo qarashlari.
52. Kornel ijodi.
53. Rasin ijodi.
54. Moler ijodi.
55. F.Bekon, E.Spenser, V.Shekspir estetik qarashlari talqini.
56. Jon Milton ijodi. “Yo‘qotilgan jannat” dostoni.
57. XVIII asr Yevropa ma’rifatchilik adabiyoti.
58. Adabiyotda ijobiy qahramon masalasi.
59. D.Defoning “Robinzo Kruzoning sarguzashtlari” roamani.
60. Teatrchilik harakatlari: Volter, Didro, Merse, Bomarshe komediyalari.
61. Evropa sentimentalizmi estetikasi.
62. David Gartli, J.J.Russo, Jorj Berkli, David Yumlarning falsafiy qarashlari.
63. Sentimental estetikaning o‘ziga xos jihatlari. E.Yung, J.Tomson, L.Sternlar ijodi.
64. Gyotening «Yosh Verterning iztiroblari» asari.
65. Gyotening “Faust” asari.
66. XVIII asrning 70-80-yillaridagi «Bo‘ron va tazyiq» harakati.
67. F.Shiller ijodi.
68. Shiller va Gyote asarlarida xalqchilik g‘oyasi.
69. XIX asr nemis va ingliz romantizmi.
70. Yevropa romantizmining ikki ko‘rinishi.
71. V.Gyugo “Parij Bibimaryam ibodatxonasi” romani
72. A.Gofman, aka-uka Grim ertaklari.
73. Ingliz romantizmi: Bayron ijodi.
74. Nemis romantizmida: «Ko‘l maktabi».
75. Inqilobiy romantizm (Bayron, Shelli).

76. «London romantiklari» oqimlari.
77. Yevropa tanqidiy realizmi.
78. Stendal ijodi.
79. Balzak ijodi
80. Balzakning “Gopsik” qissasi.
81. Charlz Dikkens ijodi.
82. A.Pushkin she’riyatida erk va vatanparvarlik g’oyalari.
83. M. Lermontov lirikasi.
84. XX asr birinchi yarmi Yevropa tanqidiy realizm adabiyoti
85. AQSH realizm adabiyoti.
86. Gi de Mopassan novellalari.
87. AQSH adabiyotida satira va yumor.
88. Mark Tven ijodi.
89. Jek London ijodi.
90. Realizm estetikasi.
91. Fransuz realistik adabiyoti.
92. Ispan «Yangi romanchiligi».
93. Naturalizm estetikasi.
94. Emil Zolyaning “Hamal” romani.
95. Naturalistik badiiy tasvirning o‘ziga xosliklari.
96. Naturalistik adabiyot vakili: Emil Zolya ijodi.
97. Balzakning “Gorio ota” romani.
98. O.Uayld. “Dorian Greyning portreti” romani.
99. O.Uayld ertaklari.
100. F.Kuperning tarixiy romanlari.
101. Jahon modernizm adabiyoti.
102. G’arb postmodernizm adabiyoti.
103. Umberto Ekoning “Atirgul ismi” romani.
104. Jahon modernizmining adabiy, falsafiy yo‘nalishlari.
105. J.P. Sartr, A.Kamyu ijodi.
106. J.Joysning “Evelin” hikoyasi.
107. F.Kafka “Evrilish” hikoyasi.
108. F.Kafka hikoyatlarining o‘ziga xos xususiyatlari.
109. Yevropa va AQSh “Yo‘qotilgan avlod” adabiyoti.
110. E.M.Remark “Uch og‘ayni” romani.
111. E.Xemingueyning “Chol va dengiz” qissasi.
112. E.Xemingueyning “Yomg‘irda qolgan mushuk” hikoyasi.
113. M.Bulgakov “Usta va Margarita” romani.
114. XX asrning 50-yillar fransuz «yangi romani».
115. Fransuz «absurd teatri».
116. Nemis modern adabiyotida metafizik falsafa asosida maydonga kelgan «metaadabiyot».
117. S.Sveyg. AQSH modern adabiyoti: ekzistensializm, freydizm, dzen-buddizm g’oyalari.
118. XX asr Lotin Amerikasi adabiyoti.

119. G.Markes ijodi («Tanholikning yuz yili», «Oshkora qotillik qissasi»).
120. Pablo Neruda, Gabriel Markes, Xorxe Borxes ijodi.
121. A.Kamyuning “Sizif haqida asotir asarida” absurd g’oyasi talqini.
122. Povlo Kueloning “Alkimyogar” romani.
123. Dantening “Ilohiy komediya” asari.
124. Petrarka sonetlari.
125. J.Bokkachchoning “Dekameron” asari.
126. T.Drayzerning “Amerika fojiasi” romani.
127. M.Brust fransuz modernizim adabiyotining asoschisi.
128. G.Floberning “Bovari xonim” romani.
129. Dostoyevskiyning “Jinoyat va jazo” romani.
130. H.Hayne ijodi.
131. A.Chexov hikoyalari.
132. N.Gogol “Revizor” komediyasi.
133. Mol’er “Tartyuf” komediyasi.
134. J.Svift “Gulliverning sayohatlari” romani.
135. G.E.Lessingning “Donishmand natan” dramasi.
136. J.Russoning “Yuliya, yoki yangi Eloiza” sentimental romani.
137. J.Lafonten masallari.
138. Kirilov masallari.
139. XX asr AQSh adabiyoti.

Jahon adabiyoti fanidan asosiy va qo‘shimcha o‘quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar

1. Boboyev T. Adabiyotshunoslik asoslari. T., O‘qituvchi, 2000.
2. Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. - T.: Fan, 2007.
3. Umurov H. Adabiyot nazariyasi. T., 2006.
4. Terry Igleton. Theory literature. - London, 2010.
5. Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. (V-XVIII) «O‘qituvchi», 1979.
6. Azizov Q., Qayumov O. Chet el adabiyoti tarixi. T., «O‘qituvchi» 1987
7. Quronov D., Rahmonov B. G‘arb adabiy-tanqidiy tafakkuri – T.: “Fan”.2008
8. XX asr jahon adabiyoti: hikoyalar. U.Bo‘tayev.-T., 2013.
9. XX asr jahon she‘riyati. Mas‘ul muharrir Aziz Said, nashrga tayyorlovchi Habib Abdiev.-T., 2011.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Qosimov A. Xo‘jayev S. Jahon adabiyoti: antik davrdan XVII asrgacha(o‘quv-uslubiy qo‘llanma). – Farg‘ona: “Farg‘ona” nash., 2016.
2. Qosimov A. Xo‘jayev S. XX asr G‘arb adabiyotidan amaliy mashg‘ulotlar. – Toshkent: “Akademnashr”, 2012 y.

Internet saytlari:

1. [www. google.uz](http://www.google.uz)
2. www. Ziyonet.uz

3. www.ref.uz
4. www.edu.uz
5. www.wikipedia.uz

TILSHUNOSLIK NAZARIYASI

fanining mazmuni

Tilshunoslik fanining predmeti va vazifalari. Tilshunoslik fan sifatida. Tilshunoslikning boshqa fanlar bilan bog'liqligi. Tilning belgilik tabiati. Sistema va struktura. Til sistemasining sathlari. Til va nutq. Paradigmatika va sintagmatika. Til va tafakkur. Til va jamiyat, sotsiolingvistika. Tilning kelib chiqishi. Til va yozuv. Tillarning tasnifi. Lingvistik oqimlar va metodlar.

Tilshunoslik tarixi. Qadimgi xind tilshunosligi. Qadimgi grek tilshunosligi. O'rta asrlarda arab tilshunosligi. Markaziy Osiyo tilshunosligi tarixi. Mahmud Koshg'ariy, Mahmud Zamaxshariy, Alisher Navoiy va boshqalar. O'rta va yangi asrlarda Evropa tilshunosligi. V.Gumboldt, A.A.Potebnya, F.de Sossyur va boshqalar ta'limoti. XX asr struktural tilshunosligi. Funktsional lingvistika. Glossematika. Amerika deskriptiv lingvistikasi. XX asr boshlari o'zbek tilshunosligi. Mustaqillik davri o'zbek tilshunosligi. Tilshunoslikdagi yangi yo'nalishlar. O'zbek sistem tilshunosligi.

TILSHUNOSLIK NAZARIYASI

fanidan savollar

1. Tilshunoslik fani nimalarni o'rganadi?
2. «Tilshunoslik nazariyasi» kursining vazifasi nimalardan iborat?
3. Til va tilshunoslik fanining vazifasi nimada?
4. Tilshunoslik tarixi o'z oldiga qanday masalalarni qo'yadi?
5. Umumiylik-xususiylik dialektikasi nima?
6. Tilshunoslikda qanday falsafiy muammolar mavjud?
7. Lingvopoetika sohasining muammolari nimada?
8. Psixolingvistika qanday yo'nalish sanaladi?
9. Psixolingvistik yo'nalish vakillari asosan nimaga e'tibor qaratganlar?
10. Etnolingvistikaning o'rganish obyekti qanday?
11. Sotsiolingvistika sohasining muammolari nimada?
12. Paralingvistika tilshunoslikning qanday sohasi hisoblanadi?
13. Tilshunoslik sohasi qaysi tabiiy sohalar bilan aloqador?
14. Matematik lingvistika nima?
15. Lingvistika va tibbiyot sohasining aloqasi nimalarda ko'rinadi?
16. Lingvistika kimyo fani bilan qanday bog'lanadi?
17. Atom-molekulyar ta'limot tilshunoslikka qanday ta'sir etgan?
18. Valentlik nazariyasi nima?
19. Valentlikning qanday turlari bor?
20. Tilshunoslikning fizika bilan munosabati?
21. Mazmuniy maydon va leksik-semantik guruhlarining farqi nimada?

22. Lingvistik maydonning qanday turlari bor?
23. Ideografik lug'atlarning xususiyatlari nimada?
24. Arab tilshunosligining paydo bo'lish asoslari nimada?
25. Arab madaniyati nomi ostida qanday faoliyat yuzaga chiqqan?
26. Abu Rayhon Beruniyning qarashlari?
27. Ibn Sinoning lingvistika sohasidagi xizmatlari?
28. Mahmud Koshg'ariy faoliyati nimalar bilan belgilanadi?
29. M.Zamaxshariyning lingvistika sohasidagi xizmatlari nimada?
30. Alisher Navoiyning falsafiy qarashlari haqida nimalarni bilasiz?
31. Navoiyning so'z xususidagi qarashlari nimadan iborat edi?
32. Jahon tilshunosligida mantiqiy yo'nalish qay asosda shakllangan?
33. "Por-Royal grammatikasi"ning tilshunoslik tarixidagi o'rnini nimada?
34. "Por-Royal grammatikasi" mualliflarining xizmatlari nimada ko'rinadi?
35. Lingvokulturologiya nima?
36. F.Sossyurning "Umumiy lingvistika kursi" asari?
37. Funktsional lingvistika. Praga strukturalizmi?
38. Glossematika?
39. Amerika strukturalizmi?
40. Til va nutq hodisalari?
41. Til sathlari?
42. Lingvistik munosabatlar?
43. Metod va metodologiya haqida nimani bilasiz?
44. Bilish usullari qaysilar: amaliy va nazariy bilishning mohiyati nimada?
45. Lingvistik metodlar qanday metodlar?
46. An'anaviy metodlarga qaysi metodlar mansub? Ularni izohlang.
47. Struktur metodlarning o'ziga xosligi nimada?
48. Distributiv tahlil metodi?
49. Bevosita ishtirokchilar metodi qanday?
50. Transformatsiya metodining xususiyatlari nimada?
51. Til nima uchun ijtimoiy hodisa sanaladi?
52. Sotsiallingvistika nimalar haqida bahs yuritadi?
53. Tilning ijtimoiy funksiyasi nima?
54. Bilishning qanday bosqichlari mavjud? Hissiy va idrokiy bilish nima?
55. Til va tafakkur qanday bog'lanadi?
56. Nutqiy faoliyat nima? F.de Sossyur til va nutq haqida.
57. Til va nutq birliklari o'rtasida qanday bog'lanish mavjud?
58. Til-tafakkur-nutq munosabatini izohlang.
59. Lisoniy paradigma nima?
60. Paradigmatik munosabatga ta'rif bering.
61. Sintagmatik munosabat nima?
62. Ierarxik munosabat qanday munosabat sanaladi?
63. Lisoniy munosabatlar nima?

64. Tilning ichki tuzilishi nima?
65. Ramz (belgi) va uning turlariga to'xtaling. Lisoniy belgi nima?
66. Tilning paydo bo'lishi haqida qanday nazariyalar tarqalgan?
67. Yozuvning ilk shakllari va taraqqiyot bosqichlari?
68. Turkiy xalqlar yozuvlari haqida nimalarni bilasiz?
69. Davlat tili haqidagi qonun haqida nimalarni bilasiz?
70. Tilshunoslikda tillarning qanday tasniflari mavjud?
71. Tillarning tipologik tasnifida nimaga asoslaniladi?
72. Tillarning geneologik tasnifi nima?
73. Tillar oilasi va tillar guruhlari nima?
74. Turkiy tillar oilasiga qaysi tillar mansub?
75. Mavzuiy-ideografik lug'atlar?
76. Lug'aviy va grammatik ma'no? Grammatik shakl va grammatik kategoriya?
77. Antik davr tilshunosligi?
78. Qadimgi hind tilshunosligining shakllanish asoslari?
79. Qadimgi yunon tilshunosligining falsafiy va grammatik davri?
80. Tilshunoslikning yangi yo'nalishlari?

Tilshunoslik nazariyasi fanidan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Abdurahmonov G., Shukurov Sh., Mahmudov Q. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. –T., "O'qituvchi", 2008.
2. Tursunov U., O'rinboev B., Aliev A. O'zbek adabiy tili tarixi. - T. O'qituvchi. 1994.
3. Isxoqov F. Eski o'zbek tili va yozuvi. - T., O'qituvchi. 1995.
4. Muxtorov J., Sanaqulov O'. O'zbek adabiy tili tarixi. - T. O'qituvchi. 1995.
5. Tilshunoslik nazariyasi va metodologiyasi. Tuzuvchi: H. Dadaboev. - T. 2004.
6. Xolmanova Z. Tilshunoslikka kirish.-Toshkent, 2007.
7. Nurmonov A., Iskandarova SH. Tilshunoslik nazariyasi. Toshkent: Fan, 2008.
8. Nurmonov A. Tanlangan asarlar. 3 jildli. Toshkent: Akademnashr, 2012.
9. Rafiev A. Turkiy tillarning qiyosiy-tarixiy grammatikasi. T., 2004.
10. To'ychiboev B., Hasanov B. O'zbek dialektologiyasi. Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, T., 2004.
11. Abduazizov A. O'zbek tili fonologiyasi va morfologiyasi. T., 1994.
12. O'zbek tili grammatikasi. I tom, T.: "Fan", 1975. II tom, T., "Fan" 1976.
13. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullaev SH. Hozirgi o'zbek adabiy tili, T.: O'qituvchi, 1992.
14. Rahmatullaev SH. Hozirgi adabiy o'zbek tili T. 2006

15. SHoabdurahmonov SH., Asqarova M. v.b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 1-qism. T. O'qituvchi. 1980.
16. Sayfullaeva R. va b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. (Darslik) T. 2010

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Barkamol avlod orzusi. Toshkent: SHarq, 1999.
2. Karimov I.A. YUksak ma'naviyat - engilmas kuch. Toshkent: Ma'naviyat, 20
3. Ashirboyev S., Azimov I., Rahmatov M., G'oziyev A. Eski o'zbek tili va yozuvi praktikumi. T. 2006.
4. Abduazizov A., SHeremetova A. Obshche yazыkoznanie. – T. 2004.
5. Nurmonov A. Struktur tilshunoslik: ildizlari va yo'nalishlari. Andijon. 2006.
6. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. Toshkent, 2002.
7. Turkiy tillarning qiyosiy-tarixiy grammatikasi. O'UM, O'zMU 2011.
8. Murodova N. O'zbek adabiy tili va shevalar leksikasining qiyosiy tadqiqi. T., Fan, 2005.
9. Nafasov T. Qashqadaryo o'zbek xalq so'zlari. T., Muharrir, 2011. 466-bet.
10. Begaliev M.Q. O'zbek tilining Qorabuloq shevasi leksikasi. T., Iqtisod-Moliya, 2007.
11. O'zbek dialektologiyasi. O'UM, O'zMU 2011. O'zbek filologiyasi fakulteti kutubxonasi.
12. Ne'matov H., Rasulov R. O'zbek tili sistem leksikologiyasi asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 1995.
13. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Sintaksis. Toshkent: O'qituvchi, 1995.
14. Nurmonov A. va boshqalar. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya. Toshkent: YAngi asr avlodi. 2001.

Internet saytlari:

1. www.dersimiz.com
2. www.altinmiras.com
3. www.thinsan.com

HOZIRGI O'ZBEK ADABIY TILI fanining mazmuni

Fonetika. Fonetikaning predmeti, mundarijasi. Nutq tovushlarining uch aspekti. Unli va undosh fonemalar, ularning tasnifi. Fonetik jarayonlar. Urg'u va bo'g'in.

Leksikologiya. Kirish. So'zning semantik strukturasi. Monosemiya va polisemiya. Ma'no ko'chishi, kengayishi va torayishi. Iboraning semantik strukturasi. So'zlarning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari. Lug'aviy birliklarning tarixiy-etimologik shakllanishi jihatidan tavsifi. Iste'mol doirasiga ko'ra o'zbek tilidagi so'zlar, chegaralanmagan va chegaralangan leksika.

Ekspressiv-emotsional leksika. Leksikografiya va lugʻat tiplari. LSG va mazmuniy maydon.

Grammatika. Morfemika. Soʻzning morfem tuzilishi. Oʻzak va affiksial morfema. Affiksoidlar, soʻzning morfem tuzilishidagi ayrim oʻzgarishlar.

Soʻz yasash usullari. Oʻzbek tilida soʻz yasalishi. Soʻz turkumlarida soʻz yasalishi.

Morfologiya. Soʻzlarni turkumlarga ajratish tamoyillari. Konversiya va uning koʻrinishlari. Soʻz turkumlarining koʻchishi.

Ot. Otning maʼno turlari. Grammatik koʻrsatkichlari. Kelishik, egalik va son kategoriyasi.

Sifat. Maʼno turi. Daraja kategoriyasi.

Son. Maʼno turi. Grammatik xususiyatlari. Numerativlar.

Olmosh. Leksik-morfologik xususiyatlari. Sintaktik vazifasi.

Feʼl. Maʼno turlari. Feʼlning grammatik kategoriyalari. Mustaqil va yordamchi feʼl. Koʻmakchi feʼlli soʻz qoʻshilmasi. Toʻliqsiz feʼl. Feʼlning funktsional shakllari. Ravish. Maʼno turi. Grammatik belgilari. Oʻzbek tilshunosligida ravishning talqini. Yordamchi soʻzlar. Koʻmakchi. Bogʻlovchi. YUklama.

Sintaksis. «Sintaksis» kursiga kirish. Sintaktik birliklar. Sintaktik munosabat. Sintaktik qurilish. Sintaktik aloqa. Sintaktik qayta boʻlinish.

Gapda soʻzlarning bogʻlanish yoʻllari. Sintaktik aloqa turlari. Tobe aloqa turlari. Soʻz birikmasi, komponentlar orasidagi munosabatlar.

Gap. Uning belgilari, tasnifi. Gapning aktual boʻlinishi. Tema. Rema.

Gap boʻlaklari. Ularning tasnifi. Bosh boʻlaklar, ularning talqini. Ikkinchi darajali boʻlaklar, ularning turlari. Aniqllovchining gapdagi maqomi. Sodda gapni murakkablashtiruvchi vositalar.

Uyushiq boʻlaklar. Ajratilgan boʻlaklar. Kirish konstruktsiyalari.

Qoʻshma gap. Asosiy belgilari. Qoʻshma gaplar tasnifi.

Bogʻlagan qoʻshma gaplar, ularning mazmuniy turlari.

Ergash gapli qoʻshma gaplar va ularning tasnifi.

Ergash va bosh gaplarni farqlash asoslari, ularni biriktiruvchi vositalar. Ergash gaplar tasnifi, ularni ajratish tamoyillari. Ergash gapli qoʻshma gap turlari.

Bogʻlovchisiz qoʻshma gap. Strukturasi, tasnifi. Ularda tinish belgilari.

Murakkab qoʻshma gaplar. Bogʻlanish, ergashish yoʻli bilan tuzilgan qoʻshma gaplar. Bir necha ergash gapli qoʻshma gaplar. Bogʻlanish usullari. Sintaktik sinkretizm.

Gapda shakl va mazmun. Shakliy va mazmuniy birliklar oʻrtasidagi nomutanosiblik.

HOZIRGI OʻZBEK TILI **fandan savollar**

1. Fonetika.
2. Orfografiya
3. Orfoepiya

4. Tovush o'zgarishlari
5. Morfemika va morfologiya.
6. Monosemiya va polisemiya.
7. So'zning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari.
8. Leksikografiya va uning turlari.
9. Derivatsiya nazariyasi.
10. Otni tasniflovchi lug'aviy shakllari.
11. Fe'l va uning UGMsi.
12. Grammatik ma'no va grammatik shakl.
13. So'z turkumlari va ularni tasniflash tamoyillari.
14. So'zlarning semantik va morfologik tasnifi.
15. So'z turkumlari transpozitsiyasi.
16. So'zlarning sintaktik shakllari.
17. Mustaqil so'z turkumlari.
18. Kesimlik kategoriyasi.
19. Sifatning semantik tasnifi va daraja kategoriyasi.
20. Grammatik shakl va uning turlari.
21. Yordamchi so'zlar.
22. So'z-gaplar.
23. Sifat derivatsiyasi va otlashuvi.
24. Grammatik kategoriya tushunchasi.
25. Yordamchi so'zning "oraliq uchinchi" tabiatiga egaligi.
26. Sonning otlashuvi
27. Yordamchi so'zlarning o'rganilish tarixi.
28. Bog'lovchi va uning shakliy ko'rinishlari.
29. Ravish so'z turkumi.
30. Otning morfologik belgilari va tasniflovchi kategoriyalari
31. Fe'l tasniflovchi kategoriyalari.
32. Grammatik kategoriya.
33. Fe'llarning vazifadosh shakllari.
34. Fe'lning nisbat kategoriyasi
35. Bo'lishli-bo'lishsizlik kategoriyasi.
36. Fe'lning zamon shakllari.
37. Fe'lning mayl shakllari.
38. Sonning morfologik va sintaktik xususiyatlari.
39. Harakat tarzi kategoriyasi.
40. So'zlarning semantik va morfologik tasnifi.
41. Olmosh so'z turkumi.
42. Ko'makchi va uning uslubiyati.
43. O'zbek tilida taqlid so'zlar tasnifi.
44. Yuklama va uning uslubiyati.
45. Ravish derivatsiyasi.
46. So'zlarning tuzilishiga ko'ra turlari.
47. Ma'no ko'chish usullari.
48. Gapda so'z tartibi.

49. Numerativlar.
50. O'zbek tilida affiksoidlar.
51. O'zak va affiks shakllar.
52. Sintaksis kursining vazifalari nimalardan iborat?
53. Sintaksisning boshqa til bo'limlari bilan aloqasi.
54. Sintaktik birliklar qaysilar?
55. Sintaktik munosabat deganda nimani tushunasiz?
56. «Sintaktik konstruktsiya» atamasini izohlang.
57. Sintaktik qurilish va ularning ko'rinishlari.
58. Sintaktik aloqa haqida gapiring.
59. Sintaktik vositalarga nimalar kiradi?
60. Frazologizmlarning semantik strukturasi.
61. Fe'llarda aloqa-munosabat kategoriyasi.
62. Unli va undosh fonemalar paradigmasi.
63. Qo'llanilishi chegaralangan va chegaralanmagan leksika.
64. Aloqa-munosabat kategoriyalari.
65. Grammatik ma'no ifodalash usullari.
66. O'zbek tilida grammatik kategoriyalar.
67. Leksemalarning sintaktik tasnifi.
68. Fe'l derivatsiyasi.
69. Fe'lning harakat tabiatini ko'rsatuvchi shakllari.
70. Sema va uning turlari.
71. Morfemalarning funksional-semantik, struktur tasnifi.
72. So'zshakl va uning turlari.
73. Yordamchi so'zlarning shakliy xususiyatlari.
74. Formal va substansial sintaksis.
75. Lisoniy sintaktik qolip.
76. So'z birikmasi nutqiy birlik sifatida.
77. Sintaktik stilistika nimani o'rganadi?
78. Gapda so'zlar qanday usullar bilan bog'lanadi?
79. Gap deb nimaga aytiladi?
80. Predikativlik nima?
81. Gapning asosiy logik-grammatik belgisi deganda nimalar tushuniladi?
82. Gapning ifoda asosi nima?
83. Gaplar qanday tasnif etiladi?
84. Sintaktik aloqani ta'minlovchi vositalar.
85. Morfemalarning shakl va ma'no munosabatiga ko'ra turlari.
86. Gap shakllanishida ohangning o'rni
87. So'z birikmasi zanjiri. So'z birikmasi va sintagma.
88. Ko'chirma gapli qo'shma gaplar.
89. Aniqllovchining gap qurilishidagi o'rni.
90. So'z birikmasida hokim va tobe so'z.
91. Gapdagi murakkablashtiruvchi vositalar.
92. So'z birikmasining birikish usullari.
93. Holning gap qurilishidagi o'rni.

94. To'ldiruvchining gap qurilishidagi o'rni.
95. Bir bosh bo'lakli gap deb nimaga aytiladi?
96. Bir bosh bo'lakli gap turlarini sanang.
97. Ega tarkibli gap deganda nimani tushunasiz?
98. Shaxsi topilmas gaplarni tushuntiring.
99. Shaxsi noma'lum gapga misollar keltiring.
100. Qo'shma gap va uning turlari.

Hozirgi o'zbek adabiy tili fanidan asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari

Asosiy adabiyotlar:

1. Abdurahmonov G., Shukurov Sh., Mahmudov Q. O'zbek tilining tarixiy grammatikasi. –T.,“O'qituvchi”, 2008.
2. Tursunov U., O'rinboev B., Aliev A. O'zbek adabiy tili tarixi. - T. O'qituvchi. 1994.
3. Isxoqov F. Eski o'zbek tili va yozuvi. - T., O'qituvchi. 1995.
4. Muxtorov J., Sanaqulov O'. O'zbek adabiy tili tarixi. - T. O'qituvchi. 1995.
5. Xolmanova Z. Tilshunoslikka kirish. – Toshkent, 2007.
6. Nurmonov A. Tanlangan asarlar. 3 jildli. Toshkent: Akademnashr, 2012.
7. Rafiev A. Turkiy tillarning qiyosiy-tarixiy grammatikasi. T., 2004.
8. To'ychiev B., Hasanov B. O'zbek dialektologiyasi. Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti, T., 2004.
9. O'zbek tili grammatikasi. I tom, T.: “Fan”, 1975. II tom, T., “Fan” 1976.
10. Tursunov U., Muxtorov J., Rahmatullaev Sh. Hozirgi o'zbek adabiy tili, T.: O'qituvchi, 1992.
11. Rahmatullaev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili T. 2006
12. Shoabdurahmonov Sh., Asqarova M. v.b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. 1-qism. T. O'qituvchi. 1980.
13. Sayfullaeva R. va b. Hozirgi o'zbek adabiy tili. (Darslik) T. 2010

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. Ashirboyev S., Azimov I., Rahmatov M., G'oziyev A. Eski o'zbek tili va yozuvi praktikumi. T. 2006.
2. Nurmonov A. O'zbek tilshunosligi tarixi. Toshkent, 2002.
3. Turkiy tillarning qiyosiy-tarixiy grammatikasi. O'UM, O'zMU 2011.
4. Murodova N. O'zbek adabiy tili va shevalar leksikasining qiyosiy tadqiqi. T., Fan, 2005.
5. Nafasov T. Qashqadaryo o'zbek xalq so'zlari. T., Muharrir, 2011. 466-bet.
6. Begaliev M.Q. O'zbek tilining Qorabuloq shevasi leksikasi. T., Iqtisod-Moliya, 2007.
7. O'zbek dialektologiyasi. O'UM, O'zMU 2011. O'zbek filologiyasi fakulteti kutubxonasi.
8. Mahmudov N., Nurmonov A. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Sintaksis. Toshkent: O'qituvchi, 1995.

9. Nurmonov A. va boshqalar. O'zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya. Toshkent: YAngi asr avlodi. 2001.

Internet saytlari

1. www.dersimiz.com
2. www.altinmiras.com
3. www.thinsan.com

BAHOLASH MEZONI

5120100 – filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili) ta'lim yo'nalishi bitiruvchi talabalari uchun umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi yozma ish shaklida o'tkazish tartibi va baholash mezon

Bitiruvchi kurs talabalari **mutaxassislik fanlaridan** Davlat attestatsiyasi ko'p variantli yozma shaklda o'tkaziladi. Yozma variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

- berilgan savolga to'g'ri va to'liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to'g'ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o'zlashtirish ko'rsatkichi **18 - 20 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga to'g'ri javob yozilsa, savolning mazmuni to'liq yoritilgan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **14 – 17,9 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga og'zaki javob noto'g'ri yoki yuzaki yozilgan bo'lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to'liq yoritilmagan bo'lsa, o'zlashtirish ko'rsatkichi **12-13,9 ball** oralig'ida baholanadi;

- berilgan savolga javob noto'g'ri yoki yuzaki javob berilsa, qo'yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o'zlashtirish ko'rsatkichi 0 -11,9 ball oralig'ida baholanadi. (18-20 ball - a'lo, 14-17,9 ball - yaxshi, 12-13,9 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz).

Yakuniy davlat attestatsiya 5 ta savoldan iborat bo'lib, jami 100 balldan baholanadi va quyidagi jadval yordamida 5 baholikka o'tkaziladi.

Baholashni 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o'tkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70

4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62
4,45 — 4,41	89	3,75 — 3,71	75	3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88	3,70 — 3,66	74	3,00	60
4,35 — 4,31	87	3,65 — 3,61	73	3,0 dan kam	60 dan kam

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo'yicha umumiy o'zlashtirish ko'rsatkichi 2 dan 5 bahogacha baholanadi (5 baho – a'lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 100 ballik shkaladan 5 baholik shkalaga o'tkaziladi.

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o'rtasida baholash ballari bo'yicha yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko'rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.